Petruska Clarkson
1947-2006

Co nám po sobě zanechala

Co o ní víme

- Narozená v Jihoafrické republice 1947
- Studium a pak, doktorát z klinické psychologie, první TA vyučující transakční analytička v JAR.
- Dobrovolník na poli péče o lidi ohrožené suicidiem (telefonické poradenství)
- Zapálená též pro humanistickou psychologii – organizace prvních „encounterových“ skupin v JAR
- Organizace péče o organizace s cílem dosáhnout změn uvnitř organizací tak sociálních změn v organizacích
- Otevření privátní psychologické praxe zaměřené na transakční analýzu, existenciální psychologii gestal psychologii a párové poradenství (Maria Gilbert a Sue Fish)
- 1977 odchází se Sue Fish z JAR do Anglie

Leitmotiv života = ZMĚNA

- Od dětství **– jak dosáhnout změny** (jak dosáhnout změny v mozku a srdci své matky…), ve svých přesvědčeních, jak změnit bariery mezi národy…
- Důvod odchodu – nelze žít v situaci, kde pouhá existence je činila vinnými. Ohrožení vlastní svobody a životů, boj o přežití a prosazení se v zemi, kterou nelze označovat za vlastní.
- „Je lepší být malou rybou v čistém rybníku, nežli velkou rybou ve špinavém rybníku“.
- S sebou : velké vzdělání, energii, své osobnosti, nedostatek peněz a známku imigranta
- Bez kompetencí pokračuje v soc. práci - organizování výstav kreseb lidí přeživších Hiroshimu, finanční a profesionální podpora černých studentů a další témata spojené s JAR, tréningy, poradenské služby, hledání zdrojů pro stipendia a snížené poplatky za poradenství a psychoterapii
- „Mněň, co měnit lze, přijmi co změnit nelze a buď uvážlivý a více pátrej po rozdílech“
- „Změna je nejvíce fascinující a nejzajímavější proces na celém světě. Hledání principů osobnostní a kolektivní změn je cílem práce“

- Odklon od práce s dětmi k dospělým – úterní (vedle celodenní práce)

  Úterní večerní PT skupina v bytě, změna na skupinový prostor = vystěhování osobního nábytku - „prosím neodnášet, patří k bytu 3“
- Založení British Institute of Systemic Therapy (B.I.S.T) (spolu se Sue Fish) – „máme co nabídnout“ 1977
- 1978 přijíždí Dr. Brian Dibson. Společný dům Brian jako psychiatr pro děti s adolescenty, Petruska jako konzultant pro skupinu sociálních pracovníků, a také starší klinicko-psychologický supervizor klinických psychologů v této komunitě. Sue – učitelka pro neklidné/nezvladatelné děti
- Petruska – pokračuje v klasické psychoanalýze v Tavistocku, vede tam poradenské kurzy a navštěvuje na Institutu Skupinové analýzy semináře pro supervizory. Každý buduje své klinické aktivity.

Založení Metanoia Institutu

- Bouřlivé psychoterapeutické maratony (vikář a mléko)
- 1985 4.května- - přejmenování Institutu na „Metanoia“ (obrátit se, transformovat)
- 1985 prosinec přijíždí Maria Gilbert – bydlí s nimi
- 1987 stěhování Metanoi na současnou adresu 13 Norton Common Road, Ealing
- Pojmenování místností – významné osoby z PT světa (Freud, Pearls…), také Dobson (první lékařský ředitel v týmu)
- Co nabízí: diplomy a kvalifikaci v: TA, psychoterapii, gestalt PT, supervizi v integrativní systemické PT, poradenství orientované na člověka, poradenství pro volbu povolání, dětskou PT, vzdělávání pro život = pro neprofesionály (kreativní agrese, psychodrama, zdraví a léčba, sexualita, objevení vnitřního dítěte, ws pro děti…..

- Absolventi zakládají vlastní tréningové instituty – Nothingham, Menschester, Devon, Kent ale i Nový Zéland, Švýcarsko, JAR, Turecko, bývalá Jugoslávii
- Znak: řecká „Delta“ = změna

metanoia
Psychotherapy Training Institute

- Presidentka mnohých národních a mezinárodních profesních organizací , držitelka mnoha ocenění (TA, Gestalt, supervize…)

Publikace a monografie

- Change in Organisations, 1995
- Ethics , 1999
- Fritz Pearls, 1993
- Gestalt Counselling in Action,2013
- How to overtcome your secret fear of failure, 2003
- On Psychotherapy, 1993
- On Psychotherapy 2, 2002
- Psychotherapy as Positive Psychology, 2003
- Supervision, 2009
- Achilles Syndrom, 1999
- The Bystander, 1997
- The Therapeutic relationship, 2003
- The Transpersonal relationsship in Psychotherapy, 2005
- Transactional Analysis Psychotherapy, 1993

Celkem přes 220 publikací přeložených do 24 jazyků

Něco z toho, co nám zanechala?

- 5 stupňů terapeutického vztahu (the Therapeutical Relationship, 1995)
- 7úrovňový model supervize, 1975
- Kolemjdoucí - bystander (konec nevinnosti v humanistické psychologii - 1987)
- Sekvenční model supervize
- To nejzákladnější v supervizi (Archetopoi of supervision)

5 stupňů vztahů

a) **Pracovní aliance** obě strany rozumí a souhlasí se na terapeutickém vztahu podílet (konfúze – trvání, počet setkání, co je obsahem…)

b) **Vztah přenosu/protipřenosu** přenos z osob z osobní minule historie, nikoli reakce na člověka, který je zde teď. Jediné řešení – supervize.

c) Vývojově potřebný/reparativní vztah – „ dosti dobrý druhý“ – zkušenost, která nebyla dobrá v minulosti je hledána u terapeuta – dočasná náhradní figura (poskytuje podporu, hranice…)

d) Vztah osoby k osobě – pacient je vnímán jako unikátní „bytí“ se svým viděním světa, naší pravdivostí k němu ve vztahu…)

e) Transpersonální vztah – spirituální spojení s klientem, které je obsahuje „celou esenci“ vztahu

Stadia nejsou hierarchická nebo lineární , ale překrývají se, jsou holistiská a nemají tvrdá ohraničení.

7 úrovňový model supervize

- **Fysiologická úroveň** – osoba jako tělo a jeho potřebami
- **Emoční úroveň** – osoba jako savec – emoční zkušenost z dětství
- **Nominativní úroveň** – osoba jako primát – dávání označení
- **Normativní úroveň** – osoba jako sociální živočich – vztah k druhým…
- **Rozumová úroveň** –osoba jako myslitel – dává věcem smysl, vztah příčiny a následku
- **Teoretická úroveň** – osoba jako vypravěč příběhů, symbolů…
- **Transpersonální úroveň –** osoba jako bytost spirituální, za raciem, za fakty…sny…transcendentní zkušenost

Nejde o hierarchii, zdravá osobnost bude fungovat ve všech úrovních

Kolemjdoucí (Bystander)

= Kolemjdoucí , který se aktivně nepodílí na situaci, ve které někdo jiný potřebuje pomoc.

- Angažovanost je podle humanistické psychologie hodnota
- Individuální volby = komplex založený na rodinném a kulturním skriptu, podobně jako trauma vycházející z životního prostředí
- Odpovědnost = nikoli za něco, ale k sobě. Jinak je B. jako Pilát Pontský- myje si ruce.
- Má-li se systém (komunita, světová komunita také) pohnout – je nutné osobně vystoupit zpoza své hranice příjemného života (B.Cornell 1984) Vazba na znehodnocující matrici (J.L.Shiff – existence, význam, řešitelnost a vlastní schopnost)
- 3 druhy viny: - zástupná (opakuje se, neřeší problém), autentická (ze vzteku vůči druhým) existenciální (odpovědnost za volbu, ne obviňování ostatních)

Priority Sequencing Model v supervizi (Co upřednostňovat)

- Pomáhá najít „KDE“ je problém před „Jak“ dosáhnout kýženého cíle v limitovaném čase.
- Největší výzva pro supervizory: je jak rychle, efektivně, náležitě a užitečně upřednostnit v předkládaném materiálu to, co supervizant přinesl do supervizního vztahu.
- Další rozhodnutí (čím začít, ptát se neptát se, podporovat, nabízet výzvy, vyjasňovat…..) – **je nutné si vybrat** – a to jak a co upřednostnit, které faktory musí mít přednost před jinými:

5 témat, které musí být postupně ošetřeny:

- nebezpečí (ohrožení systému supervizant-klient, potřeba péče o systém),
- zmatek (ztráta fokusu uvnitř systému),
- konflikt (rozdělení, polarizace nebo konflikt v systému),
- nedostatek (nedostatek např. potřeb, deprivace nebo reparace)
- rozvoj (požadavek na prohloubení, rozšíření nebo doplnění terapeuta)

V každé supervizi můžeme jednu z těchto kategorií najít

V tomto pořadí je třeba pracovat, má-li práce být efektivní

Model pomáhá v rozhodování, co upřednostnit. Nešetří-li se tyto témata – další supervizní práce je promarněný čas.

Povaha problému	lokalizace	Typ fokusu v paralelním procesu	Role	Hlavní úkol	Teoretické zacílení	Příklad
Nebezpečí	Lov	přežití	Cerberus - Hlídací pes	Minimalizovat/odstranit nebezpečí, manegement	Hranice	Supervidovaná sděluje, že její depresivní pacientka vyhrožuje zabitím svého dítěte
Konfuze (zmatek)	Doma/v komunitě	Přenos/protipřenos	Ten kdo uklízí v duši (Psyche sorter)	Analyzovat, oddělovat, vyjasňovat	Oidipovský komplex	Klient je v erotickém přenosu ke svému supervidovanému
Konflikt	Aréna	Ambivalence/rozdělení	Zeus – mediator nebo poradce	Najít řešení, kapitulovat, integrovat, odmítnout nebo přijmout	Paranoidně-schizoidní až k depresivní pozici	Pacient chce ukončit analýzu. Supervidovaný kolísá mezi pocity lítosti a úlevy z odchodu
Deficit	Akademická půda	Nedostatek(informací, zdrojů, technik, zkušeností, dovedností)	Chiron – vychovatel, vzdělavatel	Umožnit nebo cíleně dodat informace, zdroje, techniky, přístup	Korektivně-reparativní nebo vývojově potřebná zkušenost	Supervidovaný má obavy, protože “překročili hranice“ tím, že doprovodili na policejní stanici pacientku, která byla cestou na hodinu znásilněna
Rozvoj	Chrám	Vyhnutí se nebo využívání záhad – jednota protikladů	Hekate (3 podoby) příroda/bůh/physis	Umožnit vznik chráněného prostoru pro bohy nebo neprodyšně uzavřený nádoba umožnit uznání, transpersonální dimenze (nepřeklápět do archetypálního to, co je osobní nebo do osobního to, co je archetypální)	Kolektivní nevědomé/archetypální	Jako malá byla pacientka ostrakizovaná ve své fundamentalisticky religiózní komunitě, protože se zdálo, že zavinila smrt svého mladšího sourozence. Věří, že má v sobě ďábla a pouze Bůh jí může dát odpuštění.

„Renesanční žena“ – přesto v osobní životě nespokojená, milovaná i obávaná, obdivovaná i ponižovaná, oceňovaná pro svoji hloubku, básně , moudrost, ale často nepochopená pro svoji přísnou kritiku drsnou kritiku profese.

Profesní role pokrývaly filosofii (řecká filosofie – důraz na etiku i estetiku – 1980 Metanoia, 1990 Physis), psychoterapii (nejen TA, gestalt, PA, analytickou PT), poradenství, supervizi, organizační poradenství, sexuologii ale i praktikovala reiky, zabývala se výrobou parfémů, psala básně – přesto nebyla v životě spokojená.

14.6.2006 v necelých 59 letech

- Suicidovala v hotelu v Amsterodamu
- Poslední přání:

„Prosím neresuscitovat! Prosím!“

Moje poslední vůle leží spolu s pasem v peněžence. Nemám žádné příbuzné“

- V poslední vůli stálo:

„ Trvám na tom, že nebude žádný pohřeb, kremace nebo vzpomínkové akty. Místo toho si prosím že všichni, kteří si vážili mé práce nechť nadále pokračují v tom, že budou pomáhat v duchu Physis takoví, jací jsou“.

Děkuji za vyslechnutí a očekávám Vaše dotazy

Supervizní konference 3.-5.10.2019 Ledeč n.Sázavou

PhDr. Blanka Čepická, Ph.D.

©